

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
Кликните да бисте почели унос текста.
1. Датум и орган који је именовао комисију 27. април 2016. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду 2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. Др Корнелије Квас, ванредни професор, Наука о књижевности, 28. 01. 2013. Филолошки факултет, Универзитет у Београду 2. Др Томислав Павловић, ванредни професор, Енглеска књижевност и култура, 9. 3. 2016. Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац 3. Др Новица Петровић, доцент, Англистика, 24.01.2012. Филолошки факултет, Универзитет у Београду 4. Др Предраг Бребановић, доцент, Наука о књижевности, 12. 06. 2012. Филолошки факултет, Универзитет у Београду 5. Кликните да бисте почели унос текста.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Кликните да бисте почели унос текста.
1. Име, име једног родитеља, презиме: Срђан, Душан, Срдих 2. Датум рођења, општина, република: 03. 11. 1977, Кикинда, Србија 3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: Кликните да бисте почели унос текста. 4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Кликните да бисте почели унос текста.
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
„Однос стварности и фикције у прози Џонатана Свифта“
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са знаком броја страна поглавља, слика, шема, графика и сл.
Докторска дисертација Срђана Срдиха „Однос стварности и фикције у прози Џонатана Свифта“ садржи 198 (пагинираних) страница текста, заједно са списком коришћене литературе и биографијом аутора. Тексту дисертације претходе: насловна страна на српском језику (једна непагинирана страна), насловна страна на енглеском језику (једна непагинирана страна), подаци о ментору и члановима комисије (једна непагинирана страна), изјава захвалности (једна непагинирана страна), сажељак и кључне речи на српском као и подаци о научној области, ужој научној области и УДК број (две непагиниране стране), сажељак, кључне речи, подаци о научној области, ужој научној области и УДК број на енглеском језику (две непагиниране стране) и садржај (две непагиниране стране). Након пагинираног текста дисертације налазе се три прилога: изјава о ауторству (једна непагинирана страна), изјава о истовестности штампане и електронске верзије докторског рада (једна непагинирана страна) и изјава о коришћењу (једна непагинирана страна). Текст дисертације подељен је на осам делова (поглавља): Увод (1–11), Долежел и теорије могућих светова (11–71), Свифтова проза у контексту односа стварности и фикције (72–80), Фикционални светови у

Гуливеровим путовањима (81–128), **Проблем референцијалности и контекста у Гуливеровим путовањима** (129–180), **Закључак** (181–190), **Литература** (191–196) и **Биографија аутора** (198). Поглавља су подељена на велики број потпоглавља, што доприноси структурираности, научној заснованости и читљивости рада.

Први део рада је **Увод** (1–11). Аутор поставља тему, истраживачке циљеве, недоумице које се у теоријској и стручној литератури јављају у вези теме и циљева, хипотезе, структуру рада и предлаже главни закључак рада. Кандидат тему рада, однос стварности и фикције, ближе одређује као спровођење поставки теорије могућих светова Лубомира Долежелана прозу Џонатана Свифта. Долежелову теорију фикционалности Срдић смешта у шири теоријски контекст, пре свега аналитичке критике. Критикујући недостатке његове теорије, пре свега принципа аутентизације, кандидат уочава и главне недоумице у тој области науке о књижевности. Оне се пре свега односе на потенцијалну и стварну референцијалност књижевног текста. У **Уводу** је дата и структура и садржај главних целина докторске тезе. Предлаже се средишњи закључак докторске тезе који гласи да је могуће одредити истинитост сваког фикционалног света *Гуливерових путовања*, осим у случају фикционалних светова ироније.

Други део рада, **Долежел и теорије могућих светова** (11–71), целина је сачињена од осам потпоглавља: Долежелово виђење наративних светова (11–27), Појам аутентизације у теорији Лубомира Долежелана (27–35), Долежелова критика Умберта Ека и примена фикционалне семантике на Кафкину прозу (35–40), Долежелова критика мимезиса (40–52), *Поетике запада* и теза о непотпуности фикционалних светова (53–59), *Хетерокосмика* као Долежелова теоријска синтеза (59–63), Долежелов теоријски разлаз с постмодерном (63–69), Могућности унапређења фикционалне семантике Лубомира Долежелана (70–71). У другом делу рада дат је историјски преглед развоја теоријске мисли Лубомира Долежелана као творца особене фикционалне семантике. Издвојени су и описани наративни светови (алетички, деонтички, аксиолошки и епистемички). Представљене су основе теорије могућих светова у модално-аналитичкој перспективи и теоријски појмови које је Срдић самостално увео у рад.

Треће поглавље, **Свифтова проза у контексту односа стварности и фикције** (72–80), најкраћи је део докторске тезе, није подељен на потпоглавља, и садржи аргументацију на основу које је извршен избор Свифтових дела релевантних за тему рада.

Четврти део рада, **Фикционални светови у Гуливеровим путовањима** (81–128), подељен је на седамнаест мањих одељака (потпоглавља): Деонтички свет (Увод), (81–84), Деонтички свет (Лилипут), (84–86), Аксиолошки свет (Лилипут), (86–89), Епистемички свет (Лилипут), (89–91), Алетички свет (Лилипут), (91–93), Деонтички свет (Бробдингнаг), (93–96), Аксиолошки свет (Бробдингнаг), (96–99), Епистемички свет (Бробдингнаг), (99–102), Алетички свет (Бробдингнаг), (102–103), Фикционални светови у трећој књизи *Гуливерових путовања* (103), Фикционални светови Лапуте (103–109), Фикционални светови Балнибарбије (109–111), Фикционални светови Глубдудриба (111–114), Фикционални светови Лугнага (114–116), Фикционални светови Јапана (116–117), Фикционални светови земље Винима (118–127), Додатак: Гуливерово писмо Симпсону (127–128).

Срдић се посебно бави фикционалним световима Лилипута, Бробдингнага, световима присутним у трећој књизи *Гуливерових путовања*, као и светом Винима, из четири модалне перспективе: алетичке, деонтичке, аксиолошке и епистемичке. Анализирају се и деонтичке перспективе уводног дела *Гуливерових путовања* – издавачево обраћање читаоцу. Посвећена је пажња и положају Гуливеровог писма Симпсону у једном од српских издања књиге и последице одлуке приређивача да промени редослед поглавља у књизи. Анализа *Гуливерових путовања* на основу модалних перспектива Лубомира Долежелана доказује оправданост примене његове теорије на фикционалне светове Свифтове прозе у циљу разматрања односа фикције и стварности.

Пети део доктората, поглавље **Проблем референцијалности и контекста у Гуливеровим путовањима** (129–180), састоји се од пет потпоглавља: Игре инсистирања истине (129–137), Односи чињеничног и фикционалног (137–144), Фикционални светови сатире у *Гуливеровим путовањима* Џонатана Свифта (144–162), Фикционални светови пародије у *Гуливеровим путовањима* Џонатана Свифта (162–170), Фикционални светови ироније у *Гуливеровим путовањима* Џонатана Свифта (170–180). У теоријском фокусу петог дела рада је примена појма игра инсистирања истине на Свифтову прозу у циљу тумачења фикционалних светова сатире, пародије и ироније у *Гуливеровим путовањима*.

Шести део рада је **Закључак** (181–190). У њему кандидат сажима резултате свог истраживања изnoseћи закључке као и главни закључак рада да је могуће говорити о истинитости фикције.

Пагинирани део доктората садржи још два дела (седми и осми), а то су: **Литература** (191–196) и **Биографија аутора** (198).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Промишљено, исцрпно и научно утемељено, докторска дисертација Срђана Срдића на савремен начин, пре свега са теоријских полазишта фикционалне семантике, проучава један од најстаријих проблема науке о књижевности и књижевне теорије – проблем односа књижевности и стварности и то на примеру прозе Џонатана Свифта.

У **Уводу** (1–11) је истакнута тема рада и књижевнотеоријски оквири истраживања који успостављају нови

истраживачки смер у нашој, али и светској науци о књижевности. Могуће релације између стварности и фикције истражене су применом теорије фикционалних светова Лубомира Долежелана на прозу Џонатана Свифта. Теорија фикционалних светова до сада није примењена на Свифтову прозу, пре свега његова *Гуливерова путовања*, дело које по кандидатовом увиду представља „место укрштања већег броја фикционалних светова који се неретко налазе у односима зависности према фактицитету стварности, а из разлога своје сатиричне природе“ (6).

Кандидат је анализирао Долежелове теоријске текстове од краја седамдесетих година прошлог века, од када слаби његово структуралистичко теоријско опредељење и постепено се појачава интересовање за фикционалну семантику, па све до данас. Он уочава и утицај модалне логике и аналитичке филозофије на Долежелова теоријска схватања. У **Уводу** су назначени и главни недостаци Долежелове теорије могућих светова и предложени могући начини њеног побољшања. Прегледно су постављени циљеви, основне хипотезе и главни закључак рада. Структура, садржина и главни делови докторске тезе најављени у Уводу доследно се развијају до њеног краја.

У другом делу рада, **Долежел и теорије могућих светова** (11–71), дат је развој Долежелове теоријске мисли. Истовремено се уочавају начини на које је он градио своју фикционалну семантику. Указује се на предности, али и недостатке његове теорије, нарочито у односу на постављене хипотезе, циљеве истраживања и наговештене фикционалне светове *Гуливерових путовања*. Срдић Долежелове теоријске поставке проверава и на бројним примерима из светске књижевности, из Стерна, Љермонтова, Текерија, Флобера, Толстоја, Мана, Кафке и Камија.

Кандидат издваја и анализира четири Долежелова наративна света: алетички, одређен условима могуће-немогуће-нужно; деонтички, створен у оквиру модалитета дозвола-забрана-обавеза; аксиолошки, одређен модалитетима добро-лоше-неопредељено; епистемички, ограничен модалитетима знање-незнање-веровање. Наведене наративне светове доследно ће применити у анализи фикционалних светова Свифтових *Гуливерових путовања*, у четвртм делу рада. Уочен је значај преклапања текста *Гуливерових путовања* и одговарајућег (друштвеног) контекста. У докторском раду показује се улога епистемичког модела у грађењу значења и смисла тумаченог дела: „Свако у низу путовања која Гуливер предузима трансформише како његово незнање, тако и погрешна веровања у другачије сазнање о устројству природе човека. Његово незнање пре је непознавање, јер се он сусреће с цивилизацијама које, заједно са својим становницима, друштвеним уређењем и моралним доживљајем света, до његових случајних открића нису биле познате. Погрешна веровања долазе од идеје о једној доминантној врсти (људској), али и народу који се у тој врсти позитивно истиче (Британци)“ (18).

Ослањајући се на Крипкеове радове кандидат уводи појам „игра инсистирања истине“ (20). Читалац прихвата игру инсистирања истине, како не би нарушио компоненту веровања на којој се текст заснива. Најочигледнији пример су религиозни текстови, али Срдић уочава да почев од уводних страница дела, од предговора издавача до писма које Гуливер шаље издавачу након објављивања првог издања књиге, присуствујемо инсистирањима на истинитости текста. Кандидат кроз рад доказује како игре инсистирања истине у *Гуливеровим путовањима* имају функцију пародијског изигравања жанровске конвенције путописне прозе.

Анализирајући поставке семантике фикционалних светова Лубомира Долежелана и његов однос према категорији мимезе Срдић указује на утицаје аналитичке филозофије, али и Лајбница, Ериха Ауербаха, Ијана Вота и Дорит Кон на чешког теоретичара књижевности. Бранећи став о аутономији уметности и књижевности кандидат тврди да су контрадикције „леgitимни састојци фикционалних светова“ (51). По њему, „логика текста је нужна, била то логика контрадикције или сна. Та се нужност не исцрпљује у логици стварности. И стварни свет нам често изгледа довољно контрадикторно да бисмо ово својство одрекли световима који су фикционални“ (51).

Кандидат прецизно представља Долежелову критику постмодернистичког става према историји. Разликовање између чињеничне (историјске) и фикционалне (уметничке) истине омогућава модификацију Долежелове теорије указивањем на значај контекста у формирању фикционалних светова сатире, пародије и ироније у *Гуливеровим путовањима*.

Мада прихвата и даље у раду примењује моделе фикционалних светова Лубомира Долежелана, Срдић, ширећи опсеге његове фикционалне семантика, уводи и следеће теоријске појмове: фикционалну чињеницу, коју разуме као најмањи елемент описа једног фикционалног света; фикционални идентитет као дистинктивно обележје фикционалних светова и матичних идентитета текста; историјски идентитет који је чињенично условљен; матични идентитет текста, који обухвата све четири модалне перспективе и актуализован је чином читања.

У трећем делу докторског рада, поглављу **Свифтова проза у контексту односа стварности и фикције** (72–80), кандидат даје аргументе који Свифтови текстови су релевантни за тему, хипотезе и циљеве његовог рада. Дело *Гуливерова путовања* у највећој мери сажима различите аспекте односа фикције и стварности. Постављеним критеријумима одговарају и *Мемоари капетана Џона Крајтона* као и Свифтове сатире. Дело *Мемоари капетана Џона Крајтона* (1731) Срдић одређује као историјски роман, у коме нема фантастике, сатире и пародије; то је текст значајан као контраст *Гуливеровим путовањима* јер омогућава проверу уведених теоријских појмова и потпуније сагледавање фикционалних светова најзначајнијег Свифтовог дела.

Четврти део доктората, **Фикционални светови у Гуливеровим путовањима** (81–128), сучељава теоријске поставке рада са Свифтовом прозом, пре свега са текстом *Гуливерових путовања*. Показује се функционалност

противчињеничних ставова, некомпатибилних са чињеницама стварности, у формирању фикционалних светова. Фикционални идентитет издавача Ричарда Симпсона поиграва се са читаочевим знањем о стварности, градећи основу фикционалног света. Игра се наставља Гуливеровим сусретом са Лилипутанцима. Читалац препознаје човеколикост становника Лилипута, њиховог начина живота и друштвеног уређења, али је суочен и са њиховом сићушношћу. Слично је и са дивовским становницима Бробдингага, јер њихово друштено уређење одговара друштвеним односима Европе с почетка осамнаестог века. Ствара се двоструки митолошки свет који садржи природну и натприродну компоненту. Два аспекта митолошког света и њихов међусобни однос константа су приповедања у *Гуливеровим путовањима*. Двојица приповедача, лик издавача Симпсона и јунак дела Гуливер, сагласни су по питању истинитости својих исказа. И један и други служе се игром инсистирања истине, подсећајући читаоца на веродостојност приповедања у односу на целину текста. Међутим, њихови фикционални идентитети нарушавају истинитост приповеданог, додатно уздрману иронијом и гротеском. Прича о дворској дами оптуженој за тобожње љубавне односе с циновским Гуливером, на „место приповедане истине поставља инсистирању истинитост гротеског апсурда, али и иронију. Усиљена разложност и мирно пренебрегавање конвенционалне логике Гуливера као наратора у алетичком свету Лилипута чине блиским плејади парадоксалних предлагача из Свифтових сатира, али и Кафкиним Јозефу К. или Грегору Самси, јунацима отпорним и неосетљивим на ненадане транспозиције из једне у другу компоненту митолошке просторности“ (93).

За разлику од деце која у приређеном издању *Гуливерових путовања* у фикционалним световима Лилипута и Бробдингага читају фантастику и необичну несразмерност у величини приповедача и његових домаћина, упућени читаоци откривају моралне, интелектуалне и физичке недостатке врсте којој припадају. Гуливер је ратоборан (виговац) када је потчињен, а мирољубив (торијевац) када би борбенијим наступом могао да поправи свој положај. Малограђанска особина поштовања ауторитета фикционалног идентитета Гуливера показује се као здраворазумска и корисна када је у Бробдингагу окружен много снажнијим и моћнијим бићима. Своју престоницу житељи Бробдингага називају Поносом Вационе, а то је епистемичка заблуда, „али и иронија која у вези с европским колонизаторским духом“ (100). Гуливер улази у у аксиолошки сукоб с владарем Бробдингага, која има за циљ „преиспитивање и превредновање цивилизацијских остварења Енглеске каква су политичко уређење друштвеног система, начини решавања међународних сукоба, колонијална владавина и њене последице, образовање и законодавство. Из света који епистемички не наликује његовом Гуливер ће изаћи аксиолошки измењен“ (101). Срдић, ослањајући се на моделе фикционалних светова, показује неодрживост Донахјуеове теорије о Гуливеру као лику који не поседује психолошка или етичка својства.

Вредност рада је што се у контексту односа стварности и фикције показује значај треће књиге, *Путовање у Лапуту, Балнибарбију, Лугнаг, Глубдубдриб и Јапан*, коју критика сматра мање успелом у односу на остале. Кандидат доказује да је Гуливеров фикционални идентитет подесан за исказивање Свифтовог односа према стварности. Гуливер исказује пишчеву нетрпељивост према Холанђанима; представљени су као зли, а то потврђује све што о њима сазнаје у Јапану. Фикционални идентитет Гуливера формира се као хришћански тек у успостављању његовог односа према Холанђанима. Па и када Гуливер описује опседнутост Лапутијанаца апстрактном математиком, која је у сукобу са логиком стварности, приповедање за циљ има упућивање на стварност и последице извитоперења људске рационалности и тежње ка научном мишљењу.

Срдић даје ваљане аргументе транскрипције речи „Houyhnhnm“ на српски језик: уместо Марићевог термина за коње из четврте књиге – „Хуинхми“ – кандидат, следећи Крејна и Дамроша, бира реч Виними, изведену од енглеског глагола „whinnying“, што значи рзати. Читалац *Гуливерових путовања* који је ужаснут суровошћу Виними према Јахуима, „кастрацијом или драњем коже Јахуа заборавља да Виними сматрају Јахуе животињама, те не раде ништа друго од онога што људи спроводе над козама, овцама, и наравно коњима“ (122). Све до посете последњој земљи на својим путовањима Гуливер не препознаје човека у идентитету Јахуа, јер не сагледава човека на објективан начин. Кандидат уочава црни хумор и иронију у фикционалном свету Виними, али и стоицизам као битно одређење митолошког света Виними. Сви фикционални светови *Гуливерових путовања* садрже неку референцу ка стварности, али нити један од њих „не задобија Свифтову пуну наклоност, укључујући ту и земљу Виними“ (127). Зато Гуливерова путовања окончавају у мизантропији, без поверења у било који облик постојећих или прошлих друштвених уређења или филозофских система.

Пети део докторске тезе, **Проблем референцијалности и контекста у *Гуливеровим путовањима*** (129–180), уочава значај референцијалности и контекста у тумачењу књижевности, а нарочито у анализи и разумевању Свифтове прозе. Срдић се супротставља антимиметичком ставу који за последицу има одбацивање референцијалности и контекстуалности песничког језика. Кандидат модификује Долежелову теорију на тај начин препознајући и објашњавајући фикционалне светове пародије и сатире у *Гуливеровим путовањима*. Свифтово дело *Мемоари капетана Цона Крајтона* искористиће да препозна механизме сатире и пародије у *Гуливеровим путовањима*. Јунак *Мемоара* Цон Крајтон је историјски идентитет у фикционалном тексту и носилац је чињеничне истине дела, што приповедачу Свифту даје основу да инсистира на истинитости текста и то је прва игра инсистирања истине. Друга игра инсистирања истине доводи у везу категорије веродостојности и уживања: „уживање *јесте*, ако и само ако је истина“ (135). Истина је посредована Крајтоновим историјским

идентитетом и зато је функција текста изазивање задовољства. Трећа игра инсистирања истине је приповедање које исправља нетачна места, на тај начин фикционализујући мемоарску истину. Жанровска конвенција мемоара захтева да се представља „оно што *јесте*, уместо оног што *није*“ (136). Успоставља се веза између матичног идентитета текста *Мемоари капетана Џона Крајтона*, који је фикционалан, и историјског идентитета јунака текста, као носиоца његове истинитости. Свифт ствара историјски роман, јер је његова историјска истина потврђена и истовремено остварена поетизацијом језика. Срдић на тај начин доказује постојање *отворене границе* између документарног (историјског) света, и света фикције. Пример *Мемоара капетана Џона Крајтона*, у којем историјски идентитет постаје фикционалан, омогућава кандидату да објасни обрнути процес у случају текста *Гуливерових путовања*, у коме фикционални идентитети и фикционалне чињенице уметничким поступцима успостављају многобројне стварносне референце: „Честа прелажења замишљене границе која одваја историјски и фикционални дискурс јесу преовлађујућа одлика фикционалних светова сатире Џонатана Свифта“ (143).

Сатира је најприсутнија у фикционалном свету Лилипута и настаје поетизацијом језика, преименовањем историјских идентитета и прикривањем контекста. Свет Лилипута одговара свету Енглеске, а представљени догађаји откривају приповедачеву критику британских закона, тако сročених да омогућавају различита тумачења и страдање невиних. Друштво које ствара и спроводи такве законе, открива Свифтова сатира, почива на особинама подмуклости, вероломства и интересима владајуће класе спремне на све зарад очувања власти. Срдић уочава да је у сатире доминантна референцијална функција језика, јер је њена оштрица усмерена на стварне кривце. У сатиричном свету *Гуливерових путовања* фикционални идентитети упућују на стварност – историјски и чињенични контекст.

Кандидат тумачи и пародијске механизме остварене у Свифтовој прози. Пародија, за разлику од сатире која успоставља референцу према стварности, настаје у односу према другом тексту. Он успешно разликује сатирични и пародијски поступак, између којих постоје чврсте границе, и фикционалне светове сатире и пародије, који се сусрећу, преклапају и такмиче у преузимању доминантног положаја у целини *Гуливерових путовања*. Свифт пародира путописни жанр, јер су за њега, уочава Срдић, путописци за књижевност исто „што и лагадски научници за цивилизацију“ (169). Како наратор у пародији не мора испуњавати услов психолошке уверљивости и убедљивости, наратор Гуливер може да мења своје ставове према сличним проблемима заузимајући неауторитативну приповедачку позицију. Укрштање сатиричних и пародијских светова *Гуливерових путовања* показује преклапања различитих истина: стварносне, истине прототекста и аутономне уметничке (фикционалне) истине.

У раду се проблематизује могућност постојања фикционалних светова ироније *Гуливерових путовања*. Кандидат препознаје иронијске поступке у тексту и средишње иронијско приповедање о Британији и британским колонизаторима који су представљени као похлепни касапи. Ипак, фикционалне светове ироније у *Гуливеровим путовањима* није могуће издвојити, због природе иронијског поступка да разграђује и релативизује сваки организовани скуп исказа који тежи истинитости.

Срђан Срдић у **Закључку** (181–190) на систематичан начин износи вредна запажања о односу фикције и стварности у Свифтовој прози, пре свега у *Гуливеровим путовањима*. Игра инсистирања истине доводи до пародијских одлика текста који аутора *Гуливерових путовања* откривају као творца антипутописа. Сатирични аспекти текста доводе га у чврсту релацију са чињеницама стварности и у томе је кључна разлика између теорије фикционалности коју предлаже Срдић у односу на Долежелову фикционалну семантику. Прелажење „отворене границе“ између стварног и фикционалног света у Свифтовој прози је више правило, него изузетак. Значај интеракције између стварности и фикције „говори колико о лимитима којима смо у перцептивном и логичком смислу изложени, толико и о посебно инструираној нужности која нас брани од апсолутне неизвесности не-замисливог“ (190).

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији уз напомену: Кликните да бисте почели унос текста.

Навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.
Кликните да бисте почели унос текста.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Срђан Срдић даје детаљну анализу Долежелових теоријских текстова, најважнијих радова аналитичке филозофије, али и других важних књижевнотеоријских и нараторских студија релевантних за теоријско промишљање односа стварности и фикције у прози Џонатана Свифта. Кандидат је однос стварности и фикције, питање референцијалности књижевности, као и проблематику књижевне истине проучавао пре свега на Свифтовим *Гуливеровим путовањима* и *Мемоарима капетана Џона Крајтона*. За разлику од Долежела, Срдић у

раду доказује да је стварни свет нужна основа за одређивање истинитости сваког фикционалног света. Успешно показује да је појам игра инсистирања истине кључан за одређивање чињеничне истине у оквирима фикционалног света. Уводи и теоријски доказује хипотезу о матичном идентитету текста као једином извору књижевне истине. Аналитички прецизно проверава категорију плаузабилности као критеријума књижевне истине. Срдић уводи и теоријски образлаже хипотезу о Свифту као творцу антипутписа. Тумачећи Свифтову прозу доказује значај неопходности измене статуса аутора у сатиричним фикционалним световима, јер се у њима открива биографски лик писца. Убедљиво и теоријски прецизно изведен је закључак о разлици између фикционалне и чињеничне приповести. На основу свеобухватне теоријске, компаративне, контекстуалне и интертекстуалне анализе Свифтове прозе и кроз читав рад доследно спроведене аргументације изведен је главни закључак докторског рада: могуће је говорити о истинитости фикције.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Докторски рад Срђана Срдића „Однос стварности и фикције у прози Џонатана Свифта“ оригиналан је научни рад из области Науке о књижевности, написан у складу са стандардима друштвено-хуманистичких наука. Рад има чврсто утемељена теоријска полазишта, јасно дефинисану тему и истраживачке циљеве, хипотезе које се аргументовано постављају и доказују, прегледну структуру и следствене закључке. У односу на одабрана теоријска полазишта аутор показује научну прецизност, али и потребан критички став. Научним приступом уочене су и издвојене недоумице које се у теоријској и стручној литератури јављају у вези теме и циљева рада и аргументовано су предложена другачија решења. Рад одликује и прегледна и добро осмишљена структура, која је у функцији приказа и решења постављених теоријских циљева. Срђан Срдић успео је да у свом раду предложи нова теоријска решења односа фикције и стварности, која представљају новину не само у нашим, већ и у светским оквирима. Вредност рада је, у оквиру националних оквира, и то што се Свифтовим делом, и поред бројних превода, бавио мали број теоретичара књижевности. Значај рада је што открива нове могућности тумачења Свифта и на тај начин потврђујући непролазну вредност његовог дела.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

На основу укупне оцене дисертације комисија предлаже Наставно-научном већу Филошког факултета Универзитета у Београду да прихвати докторску тезу Срђана Срдића „Однос стварности и фикције у прози Џонатана Свифта“ и кандидату одобри усмену одбрану рада.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Корнелије Квас, ванредни професор, Филолошки факултет, Универзитет у Београду
2. Др Томислав Павловић, ванредни професор, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
3. Др Новица Петровић, доцент, Филолошки факултет, Универзитет у Београду
4. Др Предраг Бребановић, доцент, Филолошки факултет, Универзитет у Београду